

SEANCES DU MARDI 29 JANVIER 1985
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 29 JANUARI 1985ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1276.

PROJET ET PROPOSITIONS DE LOI (Discussion):

Projet de loi relatif aux intercommunales.

Proposition de loi modifiant la loi du 1er mars 1922 relative à l'association de communes dans un but d'utilité publique.

Proposition de loi relative aux coopératives de communes.

Discussion des articles. — *Orateurs*: M. le Président, MM. Van Herreweghe, rapporteur, Paque, Geldolf, Vandezande, Grosjean, Goossens, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1276.A l'article 1er: *Orateurs*: MM. Wyninckx, Geldolf, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, M. Vandezande, p. 1279.A l'article 1bis (nouveau): *Orateurs*: Mme Remy-Oger, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1284.A l'article 2: *Orateurs*: M. Van Roye, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, M. Op 't Eynde, p. 1285.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1984-1985
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1984-1985

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1276.

ONTWERP EN VOORSTELLEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet betreffende de intercommunales.

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 1 maart 1922 op de vereniging van gemeenten tot nut van het algemeen.

Voorstel van wet betreffende de coöperaties van gemeenten.

Beraadslaging over de artikelen. — *Sprekers*: de Voorzitter, de heren Van Herreweghe, rapporteur, Paque, Geldolf, Vandezande, Grosjean, Goossens, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, blz. 1276.Bij artikel 1: *Sprekers*: de heren Wyninckx, Geldolf, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, de heer Vandezande, blz. 1279.Bij artikel 1bis (nieuw): *Sprekers*: mevrouw Remy-Oger, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, blz. 1284.Bij artikel 2: *Sprekers*: de heer Van Roye, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, de heer Op 't Eynde, blz. 1285.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 05 m.
De vergadering wordt geopend te 10 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

M. Férir, pour raison de santé, demande congé.

Vraagt verlof: de heer Férir, om gezondheidsredenen.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

M. Canipel, pour d'autres devoirs, demande d'excuser son absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Canipel, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE INTERCOMMUNALES

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN
1 MAART 1922 OP DE VERENIGING VAN GEMEENTEN TOT
NUT VAN HET ALGEMEEN

VOORSTEL VAN WET BETREFFENDE DE COOPERATIES VAN
GEMEENTEN

Beraadslaging over de artikelen

PROJET DE LOI RELATIF AUX INTERCOMMUNALES

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 1er MARS 1922
RELATIVE A L'ASSOCIATION DE COMMUNES DANS UN BUT
D'UTILITE PUBLIQUE

PROPOSITION DE LOI RELATIVE AUX COOPERATIVES DE COM-
MUNES

Discussion des articles

De Voorzitter. — Daar de bespreking van het ontwerp van wet betreffende de intercommunales, van het voorstel van wet tot wijziging van de wet op de vereniging van gemeenten en van het voorstel van wet betreffende de coöperaties van gemeenten, op 25 oktober 1984 werd gesloten, zouden wij nu het onderzoek moeten aanvatten van de door de commissie voorgestelde artikelen.

La discussion générale du projet de loi relatif aux intercommunales, de la proposition de loi modifiant la loi relative à l'association de communes et de la proposition de loi relative aux coopératives de

communes ayant été close au cours de notre séance du 25 octobre 1984, nous devrions aborder maintenant l'examen des articles tels que présentés par la commission.

Zoals afgesproken met de fractievoorzitters zullen wij nochtans nu eerst de rapporteur horen voor een aanvullend verslag over het advies van de Raad van State. Vervolgens zullen wij gedurende een uur beraadslagen over dit advies en over het aanvullend verslag om daarna de artikelsgewijze bespreking aan te vatten. Mag ik u vragen vandaag, in de mate van het mogelijke, niet te veel amendementen meer in te dienen.

De algemene behandeling van dit ontwerp werd reeds drie maanden geleden gesloten en tot onze verbazing werden vandaag nog amendementen ingediend. Dit schept aanzienlijke problemen.

De heer Wyninckx. — Na drie maanden kan men op nieuwe ideeën komen, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van Herreweghe, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de strekking en de filosofie van dit ontwerp werden reeds breedvoerig besproken tijdens de algemene beraadslaging enkele maanden geleden. Sindsdien hebben een aantal senatoren gevraagd dat het advies van de Raad van State zou worden ingewonnen over een reeks door de oppositie ingediende amendementen. Het advies van de Raad van State is echter niet van die aard dat de ingenomen standpunten gevoelig kunnen worden beïnvloed, laat staan kunnen worden gewijzigd. Uit eerbied voor de Senaat en vooral uit eerbied voor de thans aanwezige leden zal ik mij dan ook beperken tot een verwijzing naar mijn aanvullend verslag. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Vraagt nog iemand het woord over het aanvullend verslag en over het advies van de Raad van State?

Quelqu'un demande-t-il encore la parole au sujet du rapport complémentaire et de l'avis du Conseil d'Etat?

La parole est à M. Paque, président de la commission.

M. Paque. — Monsieur le Président, permettez-moi en premier lieu de remercier le rapporteur pour son rapport écrit; son rapport oral a été, en effet, très laconique, ce que je peux comprendre. Il faut bien avouer qu'en commission la discussion n'a pas été aisée; elle fut même, à certains moments, très difficile.

En effet, le contenu de l'avis du Conseil d'Etat a été contesté en raison d'une phrase difficilement admissible et sujette à controverse, à savoir laisser la possibilité à l'opportunité politique de faire le choix entre l'amendement et le projet du ministre.

En commission, nous nous sommes efforcés de déterminer ce qu'il faut entendre par opportunité politique; à notre avis, elle peut varier au gré des majorités qui se succèdent. Ainsi, le projet qui est soumis à notre

approbation recevra l'interprétation de la majorité actuelle, ce que nous ne pouvons admettre.

C'est la raison pour laquelle les amendements qui ont été déposés ont pour but de mieux préciser la portée des articles du projet de loi. Ainsi que vous venez de le signaler, monsieur le Président, nous aurons l'occasion d'examiner ultérieurement chaque amendement et de nous prononcer à leur sujet.

Le groupe socialiste estime que le dernier avis du Conseil d'Etat, à l'instar de ceux qui l'ont précédé en cette matière, ne nous éclaire pas davantage. C'est infiniment regrettable.

A l'occasion de la discussion des amendements, j'espère, monsieur le ministre, que vous aurez retrouvé votre bon sens ...

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Je n'ai rien à retrouver.

M. Paque. — ... et que vous accorderez une attention particulière aux amendements techniques sans aucune portée politique ou philosophique, et qui ont pour but d'améliorer le texte. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Geldolf.

De heer Geldolf. — Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van het advies van de Raad van State feliciteer ik de rapporteur voor zijn aanvullend verslag, dit in tegenstelling met het eerste verslag. Ik feliciteer ook de commissie omdat zij, ondanks de moeilijkheden en de aanvankelijke discussies, tenslotte aanvaard heeft een artikelsgewijze bespreking te houden over het geheel van het advies van de Raad van State. U zal zich herinneren dat aanvankelijk sommige leden vonden dat de commissie dit niet behoefde te doen, dat zij enkel akte moest nemen van het advies en dat de artikelsgewijze bespreking in openbare vergadering moest plaatsvinden. De beraadslaging in de commissie, hoe beperkt ook, heeft toegelaten enkele zaken duidelijk te preciseren. Ik beperk mij tot drie ervan.

Allereerst ging de discussie over het punt, waarnaar de minister in het eerste ontwerp refereerde, met name het feit dat men niet over zichzelf toezicht kan uitoefenen en de vraag of de staat, de provincie en de gemeenschappen deel kunnen uitmaken van een intercommunale. Ik spreek mij niet uit over de grond van de zaak. De commissie was van oordeel dat de passus, die daarover handelt in het advies van de Raad van State, er duidelijk op wijst dat de Raad van State zijn advies snel heeft moeten uitbrengen en dat het nogal losjes is.

Een meer grondige beschouwing over het beginsel leidt tot het besluit dat men voor een begripsverwarring staat. Het spreekt vanzelf dat, wanneer het over personen gaat, over individuen, deze geen toezicht op zichzelf kunnen uitoefenen. Hier gaat het echter niet over personen of individuen maar over instellingen. Precies daarrond draait de hele verwarring.

Wanneer de Raad van State hier meer tijd had kunnen aan besteden, zou hij een advies ten gronde hebben uitgebracht. Immers, zowel de gemeentewet als ook andere wetten stipuleren dat niemand zichzelf kan controleren en dat hij niet mag proberen er materieel belang uit te halen. Dit is de grendel die werd ingebouwd. Voor instellingen is het echter helemaal anders. Derhalve heeft men bij de aanvang nooit enige objectie gemaakt over dit punt. Zowel de discussie als het gedeeltelijk advies van de Raad van State lijken ons dan ook uiterst oppervlakkig te zijn.

Wat ons amendement bij artikel 2 betreft, dit heeft enerzijds, met dit principe en deze discussie te maken maar anderzijds, noteren wij ook met genoeg van de vaststelling van de Raad van State « ... tegen de overige drie volzinnen van het amendement van senator Geldolf is er geen juridisch bezwaar ». Ook de minister had er in de commissie geen enkel bezwaar tegen dat een gemengde intercommunale haar eigen personeel zou hebben. Voor ons is het een absoluut minimum dat er in een gemengde intercommunale ten minste een kern van overheidspersoneel is.

Tenslotte, en daar eindig ik mee, precies op artikel 11, waarop wij een amendement hebben ingediend waarover wij bij de artikelsgewijze bespreking het woord zullen nemen, meen ik dat het advies van de Raad van State zeer interessant is.

Het laat ons toe — ik verwijs naar het aanvullend verslag van de heer Van Herreweghe —, nu inderdaad een amendement in te dienen op artikel 12 waarbij dit artikel conform de bepalingen van artikel 11 wordt gemaakt zodat daarop geen enkele opmerking kan worden gemaakt.

Alleen maar om die reden is het advies van de Raad van State, zoals het is toegelicht op bladzijde 6 van het aanvullend verslag, nuttig geweest. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb het jongste advies van de Raad van State met zeer veel aandacht gelezen. Bepaalde opmerkingen die de Raad van State maakt zou ik kunnen onderschrijven omdat uiteindelijk de Raad van oordeel is dat dit geen principiële aangelegenheid is, waarvoor een toetsing aan de wetten moet geschieden, maar een feitelijke aangelegenheid, die niet behoort tot de bevoegdheid van de Raad van State.

Maar het belangrijkste gedeelte in het antwoord betreft de wet van 8 augustus 1980, en meer in het bijzonder artikel 6, VIII, 1°, waarin wordt bepaald dat de werkwijze, de controle en de afbakening van de ambtsgebieden van de intercommunales behoren tot de bevoegdheid van de gewesten. De vraag is wat buiten die drie belangrijke termen ligt.

Enerzijds, is er artikel 108 van de Grondwet waarin zeer duidelijk wordt bepaald dat de oprichting van intercommunales mogelijk is en anderzijds, is er het vermelde artikel 6 waarin sprake is van de werkwijze, de controle en de afbakening van de ambtsgebieden. Mijnheer de minister, wat ligt buiten die drie termen? Uw antwoord hierop zou mij genoeg doen.

Ik ga nog verder. Er bestaat een advies op een voorstel van decreet van de heer Coëme waarin zeer duidelijk wordt gesteld door de afdeling wetgeving van de Raad van State dat alle aangelegenheden die ik zoëven heb geciteerd behoren tot de bevoegdheid van de gewesten alsmede de toepassing van de organieke bepalingen. Dit is dus het advies van de Raad van State.

Ingevolge amendementen van de heer Luyten en mijzelf om hoofdstuk II af te schaffen, omdat het betrekking heeft op de werkwijze, de controle en de afbakening van de ambtsgebieden, werd door deze vergadering het advies van de Raad van State gevraagd. Het jongste advies luidt: wat betreft de amendementen van de senatoren Vandezande en Luyten verwijderen wij naar ons oorspronkelijk advies.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u moet toch toegeven dat dit een vrij bondige weerlegging is van wat wij hebben gevraagd. Met dit advies staan wij nergens.

Ik betreur dat de tegenstrijdigheid die onbetwistbaar bestaat in hoofde van de adviezen van de Raad van State, niet werd opgeheven. Ons verzoek om terugzending naar de Raad van State gebeurde niet roekeloos. Wij wensten een oplossing van dit probleem. Er is formele tegenstrijdigheid met de bepalingen van artikel 6 van de wet van 8 augustus 1980 en daarover geeft de Raad van State geen uitsluitsel zodat wij nog niet weten wat er nu moet gebeuren.

De wet op de staatshervorming kan op minimalistische of maximalistische wijze worden geïnterpreteerd. Hier echter is de interpretatie gebeurd op een neo-unitaristische wijze en derhalve vragen wij ons af tot wat de wekenlange discussies om van de staatshervorming wat te maken, wel hebben gediend. De tegenstrijdigheden zijn met de adviezen van de Raad van State veeleer nog vergroot. Verwijzend naar artikel 6 en het advies inzake het voorstel van decreet betreffende Coëme wens ik, mijnheer de Vice-Eerste minister, uw standpunt te vernemen want tot nog toe weet ik niet wat ik moet doen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Grosjean.

M. Grosjean. — Monsieur le Président, après avoir lu la réponse du Conseil d'Etat à l'article 2, on ne peut que constater l'ambiguïté de ce dernier au sujet du principe selon lequel on ne peut être à la fois le contrôleur et le contrôlé; le Conseil d'Etat considère d'ailleurs ce principe davantage comme un précepte que comme une règle de droit.

Un débat pourrait avoir lieu uniquement sur ce sujet, mais mon intervention aura trait essentiellement au manque de réponse du Conseil d'Etat au sujet de l'amendement déposé par M. Van Roye à l'article 21.

Que dit l'avis du Conseil d'Etat? Il dit: « La seconde partie de l'amendement tend à ne permettre de prendre une décision de prorogation que durant les dix premières années de la durée en cours. Le Conseil d'Etat n'a pas saisi la portée de cet amendement ni de sa justification. » En vérité, cela revient à dire: « Je n'ai pas compris, donc je ne donne pas d'avis. »

Or le texte présente une contradiction due vraisemblablement à une erreur de traduction dont j'ignore d'ailleurs où elle se situe. Alors que le texte néerlandais se réfère aux « six dernières années de la durée en cours, le texte français, lui, fait référence aux « six premières années ».

Il semble que le Conseil d'Etat se soit basé uniquement sur le texte français contenant l'erreur, pour déclarer dans son avis qu'il n'a pas saisi la portée de l'amendement.

Or qu'apprend-on ? Que les services du Sénat ont attiré l'attention du Conseil d'Etat sur ce manque de concordance entre les deux textes. Le Conseil d'Etat a d'ailleurs répondu par écrit que l'utilisation des mots « les six premières années » dans le texte français au lieu de « les six dernières années » était due à une inadvertance.

Quelle conclusion peut-on en tirer ? Le Conseil d'Etat a su, en réalité, quelle était la partie exacte, c'est-à-dire la version néerlandaise qui parle des six dernières années, et malgré cela, il estime ne pas devoir donner son avis puisqu'il termine ainsi, je le répète : « Le Conseil d'Etat n'a pas saisi la portée de cet amendement ni de sa justification. »

Dès lors, on doit en conclure que le Conseil d'Etat ne s'est pas prononcé sur le fond, sur la valeur de cet amendement qui lui avait été soumis.

M. Gramme. — De quel article s'agit-il ?

M. Grosjean. — Il s'agit de l'article 21. Vous le trouverez, monsieur Gramme, dans le rapport complémentaire de M. Van Herreweghe à la page 8 de même que dans l'avis du Conseil d'Etat aux pages 12 et 13, essentiellement dans les deux premiers alinéas de la page 13.

M. le Président. — La parole est à M. Goossens.

M. Goossens. — Monsieur le Président, au cours de la séance du 24 octobre, j'ai eu l'avantage de présenter certaines observations relatives à la compétence du législateur national dans le domaine des intercommunales, spécialement en ce qui concerne les articles du projet en discussion relatifs à la tutelle sur les intercommunales, *Annales parlementaires*, pages 143 à 147. Lors de cette séance, j'ai eu l'occasion d'analyser les avis successifs du Conseil d'Etat qui n'étaient pas exempts de certaines contradictions, portant plus spécialement mon attention sur le dernier de ces avis — qui est annexé au présent projet — où le Conseil d'Etat reconnaît la compétence nationale et, par conséquent, déniait la compétence aux régions dans le domaine indiqué ci-dessus.

J'ai développé longuement mon argumentation et j'ai regretté, d'ailleurs, que le gouvernement n'y ait pas répondu, comme la chose est actée aux *Annales parlementaires* de la séance du 25 octobre, au lendemain de la discussion générale sur ce point.

Par la suite, j'ai pris connaissance du nouvel avis émis par le Conseil d'Etat le 9 novembre 1984. Celui-ci traite à peine du problème évoqué, lequel est incidemment visé à la page 7 de l'avis à propos d'un amendement de notre collègue M. Paque. Le Conseil d'Etat se borne d'ailleurs à se référer à l'avis qu'il avait rendu auparavant, ce qui ne nous éclaire pas davantage.

Je n'ai donc pas eu de réponse du gouvernement à ma longue argumentation ; celle-ci peut être critiquée et discutée, mais j'aimerais qu'il y soit répondu.

N'ayant trouvé dans l'avis du Conseil d'Etat aucune nouvelle indication, je suis, dans ces conditions, amené à formuler à nouveau, mais de manière résumée, les observations que j'ai présentées à la séance du 24 octobre 1984.

J'avais critiqué l'avis de la section de législation du Conseil d'Etat, malgré la grande estime et le plus profond respect que je porte à cette institution, pièce essentielle de notre système de consultation législative. Il faut d'ailleurs reconnaître que, depuis quelques années, le Conseil d'Etat est consulté très souvent de façon intensive par le gouvernement et par nous et doit travailler dans des conditions qui sont loin d'être idéales. On lui demande des avis d'urgence sur des projets parfois importants que, de toute évidence, il n'a pas la possibilité d'examiner de façon circonstanciée, comme il serait souhaitable.

Ma critique ne vise donc pas le Conseil d'Etat lui-même, mais bien un avis émis par lui. Ce que je reproche essentiellement aux auteurs de l'avis est de s'être basés sur les indications équivoques des travaux préparatoires pour modifier la portée d'un texte qui est explicite et absolument clair. Ce texte — en l'occurrence l'article 6, § 1er, VIII, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 — prévoit le pouvoir, pour la région,

d'intervenir en matière d'intercommunales sous quatre aspects déterminés : modalités de fonctionnement, contrôle, fixation du ressort et application des lois organiques relatives aux associations intercommunales.

L'avis du Conseil d'Etat aboutit à remplacer cette énumération cumulative des compétences régionales par l'indication d'une seule compétence, la dernière, à savoir l'application des lois organiques. Tout se passe comme si, dans le texte de la loi spéciale, on avait prévu que la région est uniquement compétente pour l'application des lois organiques dans le domaine des modalités de fonctionnement, de contrôle et de la fixation du ressort. Tel n'est pas le cas : ce sont des domaines bien déterminés qui sont dévolus aux régions : l'application de la loi organique vient s'ajouter aux autres compétences ; elle n'est pas une modalité de celles-ci.

L'argumentation que j'ai développée le 24 octobre dernier consistait à dire que lorsqu'un texte est clair, il n'y a pas lieu de recourir aux travaux préparatoires. En outre, si on y recourt, il est inadmissible qu'on en arrive, alors que ces travaux ne fournissent que des indications ambiguës, à remettre en cause le dispositif du texte lui-même.

Le problème, en l'espèce, concernait l'existence dans le chef des régions d'un pouvoir normatif, qui est bien davantage qu'un pouvoir d'application, ce que le Conseil d'Etat semble contester. Or ce pouvoir normatif est déjà implicitement consacré puisque l'objet de la loi spéciale du 8 août 1980 est précisément d'accorder des compétences normatives aux régions et aux communautés et, par-delà ces compétences normatives, les compétences d'exécution qui se situent dans leur prolongement.

A partir du moment où une compétence est accordée au pouvoir régional sans que soit précisée sa nature, il faut présumer, sauf indication contraire, qu'il s'agit d'une compétence normative de décision et non pas simplement d'une compétence d'application. Cette interprétation découle du libellé même de l'article 107^{quater} de la Constitution qui prévoit que le législateur spécial peut, à la majorité spéciale, accorder aux régions un pouvoir général de « régler », donc de réglementation. Les termes de l'article précité s'opposent à l'interprétation restrictive du Conseil d'Etat, qui limite, dans le domaine des intercommunales, la compétence des régions à l'application des lois organiques.

Tel était l'essentiel de mon argumentation, complétée par des observations particulières. Je contestais notamment l'interprétation que le Conseil d'Etat prétendait tirer du rejet d'amendements écartés lors du vote de la loi. Je précisais que ce rejet révélait effectivement la volonté du législateur de ne pas élargir la compétence des régions par rapport au projet initial, comme le voulait l'amendement écarté. Mais le rejet d'amendements ne doit pas impliquer une réduction des pouvoirs des régions par rapport au projet initial. Cette interprétation ne peut pas être admise.

Je souhaiterais, monsieur le Vice-Premier ministre, obtenir une réponse à l'argumentation, que j'ai développée le 24 octobre dernier et que je viens de résumer très brièvement. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, je voudrais répondre brièvement dans le cadre de ce débat général sur l'avis du Conseil d'Etat.

Il n'est pas étonnant que le Conseil d'Etat, dans l'avis qu'il a donné sur les amendements au sujet desquels il était consulté, ait confirmé, point par point, la doctrine générale qui était la sienne. Il s'agit, en fait, du problème de la compétence du législateur national en ce qui concerne les lois organiques en matière d'intercommunales.

M. Goossens, dont j'ai écouté attentivement le raisonnement juridique développé dans ses deux interventions, se plaint de ce qu'il n'a pas obtenu de réponse. La réponse est très claire, mais il la trouvera peut-être un peu simple.

Le Conseil d'Etat a émis, plus spécialement à propos des compétences des communautés, des régions et de l'Etat central dans les matières qui nous intéressent, plusieurs avis dont celui du 16 mars 1983 au sujet du projet tel qu'il a été déposé. Selon moi, c'est à cet avis-là qu'il faut se référer.

Si le Conseil d'Etat rappelle l'article 6, § 1er, VIII, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 prévoyant que les « modalités de fonctionnement, le contrôle et la fixation du ressort des associations de communes dans un but d'utilité publique, ainsi que l'application des lois organiques relatives à ces associations, sont de la compétence des régions, c'est que son

raisonnement vise à démontrer que les lois organiques restent de la compétence du législateur national. Je m'incline devant la compétence du professeur d'université et du sénateur, mais je ne désire pas m'engager plus loin dans le raisonnement juridique.

Le gouvernement s'est conformé à la ligne tracée par le Conseil d'Etat. Si, ainsi que nous l'a fait remarquer le Conseil d'Etat dans un premier avis, le projet initial dépassait sur l'un ou l'autre point de détail les limites de la compétence du législateur national en ce qu'il contenait des mesures pouvant être qualifiées de mesures d'application, nous avons remanié ce projet et soumis à nouveau à l'avis du Conseil d'Etat qui a reconnu que les dispositions qui y étaient prévues étaient bien de la compétence du législateur national.

Après cette référence à la doctrine du Conseil d'Etat — que j'oppose à votre raisonnement, tout aussi respectable —, j'ajoute, selon l'expérience que j'ai pu acquérir ces dernières années, lorsque j'ai négocié de nombreuses moutures de la réforme de l'Etat, que ce qui a été la base des lois organiques relatives aux pouvoirs subordonnés a toujours été considéré, en vertu de la doctrine, comme relevant de la compétence de l'Etat central.

Des politiques différenciées peuvent certes être pratiquées au Nord, au Sud et au centre du pays mais la réalité de base, en ce qui concerne les entreprises et les communes, par exemple, veut qu'une entreprise reste une entreprise, une commune reste une commune et cela vaut également pour les intercommunales.

Mais il est toujours possible aux régions d'appliquer des politiques différentes dans le cadre de l'exercice de leur pouvoir de tutelle, en l'occurrence via les modalités de fonctionnement, de contrôle et de fixation du ressort des associations de communes.

Me référant d'une part à la volonté politique constante de ceux qui ont préparé les différentes moutures de la réforme de l'Etat et, d'autre part, à l'interprétation très précise que donne le Conseil d'Etat, dans son avis du 16 mars 1983, du texte tel qu'il fut voté en 1980, le gouvernement reste, en déposant ce projet de loi, dans les limites des compétences qui ont été imparties au législateur national. Il va de soi que je me tiendrai à cette position lors de la discussion des différents amendements.

M. le Président. — La parole est à M. Goossens.

M. Goossens. — Monsieur le Président, je m'inquiète de voir que nous nous comportons de manière à rayer d'un texte une de ses dispositions explicites. En effet, nous interprétons un texte qui énumère certaines compétences bien déterminées en ne gardant que la dernière. Je ne puis l'admettre.

Je parle, en l'occurrence, de la compétence en matière de ressort et des autres que j'ai évoquées, non de l'ensemble de la loi sur les intercommunales.

M. le Président. — La discussion du rapport complémentaire au sujet de l'avis du Conseil d'Etat étant close, nous abordons l'examen des articles dans le texte présenté par la commission.

Je signale qu'une série d'amendements signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Ik deel u mee dat een reeks amendementen, ondertekend door minder dan drie leden, zijn ingediend op verschillende artikelen van het in behandeling zijnde ontwerp van wet.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Mag ik aannemen dat deze amendementen gesteund worden? (*Talrijke leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Puis-je rappeler que chaque membre disposera de cinq minutes pour défendre son amendement? Je me montrerai assez large dans l'examen de l'article premier. Concernant les autres articles, je demande à chacun de respecter strictement son temps de parole.

L'article premier est ainsi rédigé:

CHAPITRE 1er. — *De la nature et de la constitution des intercommunales*

Article 1er. Plusieurs communes peuvent, dans les conditions prévues par la présente loi, former des associations ayant des objets bien détermi-

nés d'intérêt communal. Ces associations sont dénommées ci-après intercommunales.

HOOFDSTUK 1.— *Aard en oprichting van de intercommunales*

Artikel 1. Verscheidene gemeenten kunnen, onder de voorwaarden bepaald in deze wet, verenigingen met welbepaalde oogmerken van gemeentelijk belang oprichten. Deze verenigingen worden hierna intercommunales genoemd.

De heer Wyninckx stelt volgend amendement voor:

« In dit artikel, na de woorden « Verscheidene gemeenten » in te voegen de woorden « alsook intercommunales. »

« A cet article, insérer après les mots « Plusieurs communes », les mots « et intercomunales. »

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, eens te meer worden wij geconfronteerd met een probleem betreffende de kalender. Dat wordt in dit Parlement een gewoonte.

Er zijn ingewikkelde discussies over de rakettenkalender, over de kalender in verband met de bespreking van het ontwerp betreffende de solidariteitsbijdrage waarover wij ons zullen moeten beraden en nu is er nog het probleem in verband met uw kalender, mijnheer de Vice-Eerste minister, die dateert van bijna twee jaar geleden. In de tweede helft van 1983 hebt u in een tijdschrift *Flash Inter* een twintigtal vragen beantwoord en gezegd hoe goed dit ontwerp wel was, hoe snel het zou worden goedgekeurd door Kamer en Senaat en hoe vlug het van kracht zou worden.

Het is zeker niet de schuld van de oppositie, mijnheer de minister, dat het zó lang zal hebben geduurd alvorens het ontwerp wet wordt.

Het oorspronkelijk inderdaad zeer degelijke ontwerp van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, onze collega Hendrik Boel, is ondertussen een soort kipkap geworden.

Het eerste debat had hier normaal vóór de zomer van 1984 moeten worden gevoerd, het tweede had moeten plaatsvinden in de loop van het najaar 1984, en nu, einde januari 1985, heeft het huidige debat plaats. Doorheen heel deze evolutie is het moeilijk voorbij te gaan aan enkele algemene beschouwingen. Zonder de algemene besprekingen opnieuw te openen, alhoewel de behandeling van het artikel 1 de mogelijkheid daartoe biedt, wens ik hier echter, in overleg met de Voorzitter iets langer in te gaan op enkele amendementen waarvoor vijf minuten spreektijd mij ontoereikend lijkt.

In de eerste plaats is er een element waarover reeds uitvoerig werd gesproken tijdens de algemene bespreking van het ontwerp, namelijk de fundamentele juridische fout die dreigt een aantal verdienstelijke burgers in een onmogelijke situatie te brengen en die schuilgaat achter het artikel 14 waarin u zegt dat ten minste één lid van de beheersorganen de hoedanigheid moet hebben van bedrijfsrevisor. Ik heb erop gewezen dat dit een onmogelijke zaak is, zowel voor de betrokkenen, voor de gemeenten die hen zouden afvaardigen als voor de organen waarnaar zij zouden worden gedelegeerd.

Ik ga nu verder en ga te rade bij de achtste richtlijn van de Raad van de EEG.

Mijnheer de minister, wat u hier voorstelt, is formeel in strijd met die achtste richtlijn. Vanzelfsprekend is het niet aan de Senaat om naar het Hof van Straatsburg te gaan. Wij zijn al naar de Raad van State geweest. Ik ben er echter van overtuigd dat degene die met deze bepaling naar het Hof van Straatsburg gaat, de regering in het ongelijk kan stellen.

Wanneer u het ontwerp — dat op 1 januari 1984 van kracht zou worden, nadien op 1 januari 1985, nu wellicht op 1 januari 1986 — van kracht wil laten worden, dan raad ik u aan rekening te houden met mijn amendement in verband met het bedrijfsrevisoraat. Ik weet dat ik niet de enige ben die u op dat stuk goede raad geef. Ik weet dat er vanuit verscheidene kringen de nadruk op wordt gelegd dat dit niet alleen juridisch een zware vergissing is, maar dat dit bovendien deontologisch in hoofde van de Orde van bedrijfsrevisoren niet mogelijk is.

Artikel 24 van Afdeling III, die handelt over beroepsethiek en onafhankelijkheid, van deze achtste richtlijn van de Raad van de EG zegt: «De Lid-Staten bepalen dat deze personen geen wettelijke controle mogen uitoefenen wanneer zij volgens het recht van de Lid-Staat die de wettelijke controle voorschrijft, niet onafhankelijk zijn». Ik beweer nu dat een bedrijfsrevisor het meest volkomen recht heeft om zich te laten kiezen tot gemeenteraadslid, dat hij schepen of zelfs burgemeester kan zijn en dat hij ook nationale mandaten mag bekleden. Er zijn zulke precedents in verschillende politieke partijen, onder meer in het FDF, waarvan de voorzitter bedrijfsrevisor is, politieke mandaten uitoefent, maar die niet uitoefent in intercommunales van gemeenten waarbij hij betrokken is. Dit spreekt toch vanzelf. Dit hoeft zelfs niet te worden bewezen. Door uw artikel, mijnheer de Vice-Eerste minister, verkrijgt u dezelfde situatie als die van een advocaat-gemeenteraadslid die pleit voor of tegen de stad of de gemeente waarvan hij in de gemeenteraad zit. Ik zeg hier opzettelijk zowel voor als tegen. In beide gevallen zou hij immers door de Orde van advocaten tot de orde worden geroepen. U bent zelf advocaat, mijnheer de Vice-Eerste minister, en u moet dit dus weten.

Er zijn evenwel nog andere bepalingen buiten de achtste richtlijn van de EG, hoewel dat de meest fundamentele is.

Zo is er de wet van 1953. U zal misschien opwerpen dat de wet op het bedrijfsrevisoraat wordt herzien. Ook wanneer de nieuwe wet van kracht wordt zal deontologisch onmogelijk zijn wat u vandaag in uw ontwerp tot een feitelijke toestand verheft. Artikel 2 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut van bedrijfsrevisoren spreekt immers over «alle waarborgen inzake bevoegdheid, onafhankelijkheid en beroepselijkheid». Artikel 2 van het tuchtreglement van de Orde van bedrijfsrevisoren zegt ook hetzelfde: «De leden oefenen het beroep onder hun eigen naam uit ...» en volgens artikel 4 moeten zij nalaten «... rechtstreeks of onrechtstreeks deel te nemen aan het beheer van de ondernemingen», waarin zij de functie van bedrijfsrevisor uitoefenen.

Er is ook een omzendbrief van 28 november 1980 van de Orde van bedrijfsrevisoren inzake de plichtenleer waarin staat: «Reeds in 1962 had de Raad besloten dat het bezit van financiële belangen in een vennootschap, waarvan men commissaris-revisor is, in strijd was met de onafhankelijkheid (...). Hij mag dus niet beïnvloed worden door de belangen van de aandeelhouders.» Het maakt geen verschil uit of die financiële belangen nominatief zijn of dat de bedrijfsrevisor optreedt voor de financiële belangen van de gemeenten die hij zou vertegenwoordigen naar de letter en de geest van uw artikel. Ook in dit laatste geval verdedigt hij financiële belangen, namelijk die van de stad of de gemeente die hij vertegenwoordigt in de beheersinstelling.

Het gaat dus niet alleen over zijn eigen financiële belangen, maar ook over die van de gemeenschap die hij geacht wordt te behartigen. Deze financiële belangen zijn duidelijk strijdig met het beginsel van de onafhankelijkheid.

Ik wenste mij met betrekking tot dit artikel, tot deze commentaar te beperken.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, luister nu toch eindelijk eens naar het gezond verstand en tracht toch te begrijpen dat het vanuit gelijk welke optiek onverdedigbaar is de verplichting op te leggen om in de beheersorganen een bedrijfsrevisor als verkozen lid én als vertegenwoordiger van de gemeente te hebben.

Mijnheer de minister, aanvaard mijn amendement, dat een bestaande toestand bekrachtigt en dat zegt dat bedrijfsrevisoren in een intercommunale moeten aanwezig zijn. Ik vind dat een noodzaak. In de intercommunale die ik sinds jaren het recht heb om voor te zitten, was er vanaf het begin een onafhankelijke bedrijfsrevisor die aan de beheersorganen adviezen geeft die zij hem al dan niet hebben gevraagd. Deze man kan dus zelf initiatief nemen. Dat is trouwens zijn rol en dat kan alleen maar als hij onafhankelijk is.

Deze argumenten heb ik na drie maanden zoeken gevonden, alhoewel ik reeds drie maanden geleden heb gezegd dat het ongehoord was iemand te belasten met een verantwoordelijkheid waar hij deontologisch afstand zou moeten van doen. Wanneer een gemeenteraad iemand in de hoedanigheid van beheerder aanduidt om naar een intercommunale te gaan dan zou deze kandidaat dit mandaat zelf moeten weigeren, omdat het voor hem deontologisch onaanvaardbaar is. In dergelijke situatie zou men niet mogen terechtkomen. Ik weet wel dat revisoren politieke mandaten mogen vervullen, maar niet als mandataris in maatschappijen waarin zij rechtstreeks of onrechtstreeks de financiële of andere belangen hebben, of belangen te verdedigen hebben.

Een tweede belangrijk amendement betreft de bepalingen van lid 2 van artikel 23 in verband met de leefbaarheid van de intercommunales.

Deze bepalingen roepen bij ons nog vragen op. Lid 2 vindt zijn oorsprong in artikel 153 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Dat zult u zich wel herinneren, mijnheer de minister. Het huidige voorstel laat geen ruimte. Er wordt alleen gesproken over een NV, een coöperatieve vennootschap, ofwel een VZW. Artikel 23 zegt bovendien dat de statuten van een intercommunale mogen afwijken van de wet op de handelsvennootschappen.

In werkelijkheid gebeurt dat vandaag veelvuldig. Wij staan immers voor vennootschappen die in het leven worden geroepen door openbare machten. Het probleem dat hier rijst, betreft precies de bestaansreden zelf van de zuivere intercommunale. Het gaat hier om te weten op welk ogenblik en in welke omstandigheden een gemeente, lid van een intercommunale, zich hieruit kan terugtrekken en wat de weerslag ervan is op de bezittingen. Dit is een ingewikkelde materie die best met cijfers op een bord zou moeten kunnen worden toegelicht.

Als verantwoording voor dit artikel geeft u, mijnheer de minister, de verklaring dat een vennoot die zijn ontslag heeft genomen of uitgesloten is, de afrekening van de vennootschap niet kan vorderen. Hij is er toe gerechtigd zijn aandeel te ontvangen, zoals blijkt uit de balans van het maatschappelijk jaar waarin hij zijn ontslag heeft genomen of uitgesloten werd.

Mijnheer de minister, wij wensen erop te wijzen dat de statuten van een intercommunale mogen afwijken van de wet op de handelsvennootschappen. Dat zult u trouwens in de nieuwe wet ook niet kunnen vermijden, want wij staan hier voor vennootschappen in het leven geroepen door openbare machten. Deze zuivere intercommunales zijn sedert hun ontstaan eigenaar van alle instellingen die ze verworven hebben, van de investeringen die werden gedaan met eigen kapitaal, met reserves en met leningen. De meeste gemengde intercommunales daarentegen waren tot voor enkele jaren, en ook vandaag nog altijd, in belangrijke mate gebruikintercommunales.

Het waren de vennoten die eigenaar bleven van de installaties en het gebruik ervan inbrachten in de intercommunale. Buiten de wettelijke reserves die werden toegepast op de dienstaldi, na vergoeding voor het gebruik van de installaties, werden in de meeste gevallen geen andere reserves aangelegd.

Het weze opgemerkt dat op nationaal vlak de inbreng van het gebruik van de installaties voor meer dan 80 pct. gebeurt door de privé-partners en slechts voor 20 pct. door de gemeenten.

Wij weten dat de jongste tijd een evolutie op gang is gekomen waar in de gemengde intercommunales ook de gemeenten meer en meer bezit zijn gaan verwerven.

In de huidige situatie legt u door dit artikel zware lasten op de schouders van de zuivere intercommunales en bevordert u, misschien zonder het zelf te willen, de overgang naar gemengde intercommunales. Gemengde intercommunales bezitten bijna niets, terwijl de zuivere intercommunales bijna volledig eigenaar zijn van hun installaties.

Dat heeft rechtstreeks tot gevolg dat de gemeenten die een zuivere intercommunale verlaten ten voordele van een gemengde, zullen delen in het netto-actief van de zuivere intercommunale, met als gevolg dat zij geen eigenaar meer blijven van de installaties op hun grondgebied gelegen, zonder dat zij ervoor moeten betalen, terwijl zij, als zij uit een gemengde intercommunale gaan, daar wel voor moeten betalen. Met andere woorden, u bevordert de terugtrekking uit de zuivere intercommunales en u bevordert tegelijkertijd de mogelijkheid om tot de gemengde intercommunales toe te treden.

U legt zware lasten op de zuivere intercommunales, misschien is dat uw bedoeling. Op deze wijze spoort u de gemeentebesturen ertoe aan over te stappen van de zuivere beheersvorm naar de gemengde. Dat zal in de loop van dit debat nog aan de orde komen.

Mijnheer de Voorzitter, het laatste punt dat ik wil behandelen is ook een oud verhaal, maar ik zal proberen het zo bondig mogelijk te doen. Toen ik nog niet zo lang in de Senaat zat, was aan de orde het wetsontwerp tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De heer Lagae is hier niet aanwezig, maar hij zal het zich zeer goed herinneren, evenals misschien de heer Van Herreweghe. Op dat ogenblik was de heer Vlerick, oud-minister van Financiën, voorzitter van de commissie voor de Financiën. Toen heb ik voor het eerst de sluier gelicht van de fiscale voordelen toegekend aan de privé-partner in de gemengde intercommunales. Ik had toen een amendement ingediend, te goeder trouw, om die fiscale voordelen af te schaffen. Heel dat verhaal vormt een hele bundel dat ik hier bij me heb en dat, zoals u ziet, al vergeeld is.

De toenmalige minister van Financiën was de heer Willy De Clercq.

De heer Vlerick zegde toen: «Is dat waar? Hebben die privé-maatschappijen in de gemengde intercommunales zo'n grote voordelen? Dan heeft men mij, toen ik minister van Financiën was, belogen. Dan heeft men verwaarloosd in die wet een belangrijke wijziging op te nemen om die discriminatie op te heffen.»

De heer De Clercq zegde hetzelfde met evenveel bravoure: «Dan moeten wij dat opnieuw onderzoeken. Ik geef mijn ambtenaren daartoe onmiddellijk de opdracht.»

De achtereenvolgende ministers van Financiën, van welke kleur ook, ik ben zeer objectief, hebben niet altijd met evenveel ijver dat opsporingswerk gedaan.

De heer Geldolf. — Zij werden daarna beheerder of commissaris bij de *Société générale*. Dat verklaart veel.

De heer Wyninckx. — Er is al wat aan verbeterd, maar nog niet veel. Hier hebben wij een enige kans, twaalf jaar later, om dat te regelen.

Dat schandaal moet ophouden. Het moet gedaan zijn dat de privé-partners in de gemengde intercommunales uit die situatie fiscale voordelen putten die niet ten goede komen aan de gemeenschap, maar alleen aan de aandeelhouders zoals bijvoorbeeld de elektriciteitsmaatschappijen.

Er werd een eerste poging gedaan, en die gaf mij gedeeltelijk gelijk. Ze was echter absoluut onvoldoende. Ik zal dat straks bewijzen.

Artikel 32 van de wet van 8 augustus 1980 heft de bijzondere bepalingen op inzake de roerende voorheffing op dividenden van gemengde intercommunales: 6 pct. op het eerste dividend aan de privé-partner. De dividenden van de gemengde intercommunales zijn voortaan onderworpen aan de normale roerende voorheffing van 20 pct. Deze dividenden worden bij de winst gevoegd van de privé-partner. Voor de berekening van de belastbare winst van de privé-partner worden zij nochtans niet in aanmerking genomen op grond van de regel *non bis in idem*.

Hier ontstaat precies het probleem. Wanneer immers een vennootschap zelf vennoot is in een andere vennootschap en daaruit dividenden verkrijgt, zijn deze normaal reeds belast aan de bron. Om dubbele belasting van deze inkomsten te vermijden telkens zij in de winst van een andere vennootschap voorkomen, bepaalt artikel 111 van het Wetboek op de inkomstenbelastingen dat zij aftrekbaar zijn van de winst met een beperking tot 95 pct.

In de toelichting bij mijn amendement heb ik in dit verband een berekening gegeven. Ik wil de vergadering daarmee niet vervelen en zal mij beperken tot twee concrete voorbeelden waaruit blijkt dat het resultaat van deze fiscale ontlasting in feite niets meer of niets minder is dan fiscale fraude. Bij Unerg belopen de dividenden 2 miljard 525 miljoen en de winst 2 miljard 324 miljoen. Bij Ebes vertegenwoordigen de dividenden een bedrag van 4 miljard 269 miljoen tegenover een winst van 4 miljard 977 miljoen frank. Wij vinden het niet normaal dat deze inkomsten zo weinig zouden worden belast en hebben derhalve voorgesteld dat zij niet langer aftrekbaar zouden zijn.

Ter attentie van de minister verwijs ik naar de tekst van het huidige artikel 111, waarin het volgende wordt bepaald: «Van de winst van het belastbaar tijdperk worden mede afgetrokken, voor zover zij erin voorkomen, inkomsten uit aandelen of delen of uit belegde kapitalen met inbegrip van de in artikel 12, paragraaf 1, 3°, en in artikel 15, tweede lid, 1°, bedoelde inkomsten mits die inkomsten op vaste deelneming betrekking hebben.»

Deze passus wensen wij te doen schrappen. Mijnheer de minister, misschien zal u ook, zoals uw voorgangers, antwoorden dat het wegvalLEN van de fiscale voordelen van de privé-maatschappijen in de gemengde intercommunales in het nadeel van de gemeenten zal uitvallen. Dit is wel een eigenaardige gedachtengang. Het moet ons doen veronderstellen dat de privé-partner in de gemengde intercommunale uit het winstaandeel van de gemeente zou gaan putten om de derving van die geïnstitutionaliseerde fiscale fraude goed te maken.

Dat gaat echter niet op. Het zijn twee totaal verschillende partijen. Het zou ondenkbaar zijn dat op die wijze de privé-partner de gemeente zou gijzelen. Daar komt het in feite immers op neer. In het verleden heeft uw voorganger steeds dit argument ingeroepen en ervoor gewaarschuwd dat deze maatregel in het nadeel zou uitvallen van de gemeenten.

Dat is natuurlijk onzin. Dit kan niet in het nadeel zijn van de gemeenten. De winsten en dividenden bevinden zich op een ander vlak, bij de privé-partner, niet in het gemeentelijk aandeel. Wij zullen niet ophouden die vorm van fiscale fraude, die onrechtvaardigheid, aan te klagen die

in het nadeel is van de gemeenten en niet omgekeerd. Deze vorm van fiscale fraude maakt precies het voordeel voor de privé-partner in de intercommunale enorm groot en is de oorzaak van het benadelen van de gemeenten. Het is één van de argumenten waarom de gemeenten er goed zouden aan doen de voorkeur te geven aan de beheersvorm van de zuivere intercommunale. Ze zouden dan minder bedrogen uitkomen.

Mijnheer de Voorzitter, ik verontschuldig mij omdat ik iets langer aan het woord was. Ik dank u omdat u mij de gelegenheid hebt gegeven mijn argumenten te ontwikkelen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Geldolf.

De heer Geldolf. — Mijnheer de Voorzitter, in plaats van de aangekondigde veertien dagen zijn er drie maanden verstreken sinds de eerste fase van dit debat werd gesloten op 25 oktober 1984. Een aandachtig herlezen van de *Handelingen* noopt mij ertoe allereerst een tamelijk zware drukfout te herstellen. Op pagina 165 van de *Handelingen* van de Senaat van 24 oktober 1984 laat men mij zeggen: «Ik kom nu tot het tweede deel van mijn beschouwing, namelijk de noodzaak van de zuivere of gemengde intercommunale.» Dit moet natuurlijk zijn: «... de noodzaak van een voorrang van zuivere op gemengde intercommunale.»

Het herlezen van het verslag over het debat van 25 oktober 1984 heeft mij echter tot enkele meer onthutsende constataties geleid. Vooral nadat collega Wyninckx zoëven de fiscale voordelen voor de privé-partner in een gemengde intercommunale nogmaals heeft belicht, valt de onthutsende repliek op van de minister. Op 25 oktober zei de minister: «Je rappelle que ces sociétés — onderveststaan «sociétés d'électricité» — sont soumises à l'impôt des sociétés, suivant les mêmes règles que les autres et ne jouissent donc à cet égard d'aucun privilège fiscal spécifique, bien que leur base taxable soit fortement réduite.»

Collega De Baere had nochtans de vorige dag op deze tribune het tegendeel uitvoerig aangetoond. Ik hoef deze argumenten vandaag niet te herhalen; trouwens collega Wyninckx heeft er daarnet al naar verwezen. In het licht van de argumenten die destijds en daarnet werden ontwikkeld, is het ongelooflijk dat de verantwoordelijke minister iets dergelijks durft te verklaren. Ik geef toe dat het mechanisme ingewikkeld is. Eenvoudig is het zeker niet maar wij zouden appreciëren, meer dan de ronkende bewoordingen die de minister toen sprak, tegen *des nébuleuses et l'opacité* en *voor une clarté plus grande* — de minister werd haast poëtisch — dat inderdaad in die zaken wat meer klaarheid zou worden geschapen.

De minister zei nog: «Le but essentiel est de restituer aux communes leur pouvoir dans les intercommunales.» Wij nemen aan dat die zin wellicht eigen inspiratie van de minister was, zwemend naar die nevelvlek, *la nébuleuse*, de utopist waardig waarop wij de minister de vorige keer vergastten, met name Barthélémy Prosper Enfantin. Volgende passus lijkt mij echter verdacht afkomstig van een minder naïeve bron. Sommige stoute onderbrekers gingen op 25 oktober jonstleden zelf zo ver de insinueren dat die zin rechtstreeks van de elektriciteitsmaatschappijen zelf zou kunnen komen.

Minister Nothomb: «Le secteur électrique, pour faire face à ses besoins en capitaux, fait appel à l'épargne publique. Il est normal que l'épargnant retire une rémunération à peu près équivalente à ce que coûterait un financement auprès d'une banque publique, par exemple.»

Zouden we de vermetele vraag mogen stellen hoeveel miljarden sinds 1932, datum waarop, op basis van de wet van 1922, de eerste gemengde intercommunale tot stand kwam, tot op heden de verminderde belastingen via de gemengde intercommunales aan de privé-sector vertegenwoordigd in de elektriciteitsmaatschappijen hebben opgebracht? Dat zou klaarheid en doorzichtigheid scheppen en de nevelvlekken doorboren.

Namens mijn fractie herhaal ik de acht vragen waarop de minister tijdens de algemene bespreking niet heeft geantwoord.

De eerste luidt: waarom wordt niet afzonderlijk «geëligificeerd» voor de energiesector? Wij hebben immers duidelijk bewezen dat deze sector essentieel verschilt van de andere sectoren. Er zijn viermaal meer personeelsleden van de privé-diensten dan van de overheidsdienst bij de energiesector betrokken. In alle andere sectoren zijn privé-personeelsleden vrijwel onbestaande.

De wet van 1922 was hoofdzakelijk bedoeld voor de elektriciteitssector. In de 19e eeuw sloten de gemeenten conventies tussen elkaar en werd de intercommunale voor de waterdistributie opgericht. Men richtte in 1891 de *Compagnie intercommunale bruxelloise des eaux* op. Dat was geen probleem, er was daar geen wet voor nodig. Gedurende heel de 19e eeuw en tot in het begin van de 20 eeuw verdiedigde men de stelling dat,

ingevoelge artikel 108 van de Grondwet, de gemeenten zich mochten verenigen om bepaalde zaken van gemeentelijk belang te regelen. Dat artikel van de Grondwet volstond hiervoor.

Ook op elektriciteitsgebied was dat aanvankelijk mogelijk, tot er een paar incidentjes plaatsvonden. Dit was het geval toen de gemeente Wevelgem in 1910 elektriciteit wilde leveren aan de gemeente Lauwe. Ook wanneer de gemeente Brussel elektriciteit wil leveren aan de gemeente Elsenne, wordt de overeenkomst verbroken, omdat de gemeente Elsenne een beroep had gedaan op privé-maatschappijen die niet meededen aan de aanbesteding, in de hoop achteraf er meer geld uit te slaan. Als revanche wendt Elsenne zich tot Brussel. Omdat zij van oordeel waren dat hun privé-belangen geschaad waren, deden de privé-maatschappijen een beroep op de provinciegouverneur en op de minister van Binnenlandse Zaken. Het is dus het elektriciteitsprobleem dat aan de basis ligt van de wet van 1922.

Ik herhaal dat er geen wet nodig was om intercommunales op te richten. Maar omdat de privé-belangen van de elektriciteitssector in het gedrang kwamen heeft men de toenmalige ministers ertoe verplicht overeenkomsten tussen gemeenten te verbreken. Tijdens de oorlog zag men daarin geen graten en gebeurde onder meer de voeselbevoorrading van de Brusselse bevolking toen door coöperatieve intercommunales die zogezegd onwettelijk waren. Maar wanneer een schepen van Anderlecht, de heer Melckmans, na de oorlog vraagt of dat in 1919 niet mag, is het antwoord weer *niet*.

Wanneer we stellen dat tenslotte heel de wet op de intercommunales haar oorsprong vindt in het elektriciteitsprobleem, dat de hangende wetsvoorstellen, die daarover in de Kamer zijn ingediend, duidelijk aantonen dat men een aparte wet zou moeten maken voor de elektriciteitssector, vindt u dat dan geen antwoord waard?

Er is echter meer. Onze collega de heer Paul Van der Niepen heeft *in fine* van het algemeen debat een subsidiaire vraag gesteld. Hij wenste te vernemen hoe het ontwerp van wet in overeenstemming zou worden gebracht met de wet van 10 maart 1925 over de inrichting van de elektriciteitsvoorziening in ons land. Dat probleem is zelfs niet ter sprake gekomen in de commissie. Die wet laat de productie, het vervoer en de hoogspanningsdistributie vrij. Zij maakt echter van de laagspanningsdistributie en tot een zekere grens ook van de hoogspanningsdistributie een monopolie van de gemeenten. Op 25 oktober jongstleden hebt u in het algemeen debat op de zeer concrete vraag, waarmee in de koninklijke besluiten toch rekening zal moeten worden gehouden, niet geantwoord.

Ten derde, onze opmerking dat de motivering van een fundamentele wijziging van de wetgeving inzake de intercommunales zou moeten uitgaan van een grondige en exacte analyse van de bestaande werking, was op 25 oktober niet alleen geen repliek waard, maar ook aan de nochtans niet-onbelangrijke vaststelling dat de door de minister zelf naar voren gebrachte zwakheden van de wet van 1 maart 1923 niet worden verholpen, wordt totaal voorbijgegaan.

Ten vierde, de reden waarom de minister komt tot een verlichting van de voogdij in zeer kapitale materies, werd nooit gegeven, noch op de zeventien commissievergaderingen, noch op 25 oktober. Die kapitale materies die nu aan de voogdij worden onttrokken zijn: de jaarrekeningen waarvan toch het belang niet meer moet worden beklemtoond, de leningen waarmee heel wat intercommunales in de prak werden geholpen en de vaststelling van de tarieven. Wij komen trouwens zo pas tot een situatie waarbij het Controlegeslacht aanbevelingen heeft gegeven voor nieuwe tarieven. Die worden in Intermixt en in al de intercommunales besproken. Wat betreft de doorzichtigheid en de klaarheid, daag ik om het even wie uit om van het advies iets te begrijpen wanneer daar geen breedvoerige toelichting wordt bij verstrekt.

De verlenging en de vervroegde ontbinding van de intercommunales worden ook aan de voogdij onttrokken. Een reden daarvoor wordt niet gegeven.

Ten vijfde, de minister heeft niet geantwoord op de niet-kloppende cijfergegevens in voetnoot 4 in de tabel op bladzijde 172 van het verslag. De minister herinnert zich zeker de moeilijkheden die wij hebben gevonden om die tabel te bekomen en hoe bescheiden die uiteindelijk is uitgevallen. Maar als de optellingen en aftrekkingen in die tabel dan nog niet eens juist zijn, is dit op zijn minst toch een verklaring waard.

Ten zesde, er werd niet geantwoord op de duidelijke context waarin we de politieke hold-up van Visart de Bocarmé op 2 en 3 augustus 1921 en ook de reeks daaropvolgende aanslagen, en zelfs het geamendeerde voorstel-Melckmans gesitueerd hebben. Ik verwijs in dat verband naar het boek van Haupthenne *De vereniging van gemeenten in België*. Op

de bladzijden 91 tot 95 worden al de inbreuken op de wet van 1922 uitvoerig opgesomd.

Indien u een nieuwe wet had willen maken, mijnheer de minister, zoals minister Vermeylen dat heeft geprobeerd, maar hij is gestruikeld over de privé-belangen die u nu dient, dan had u moeten beginnen met als uitgangspunt te nemen al wat staat opgesomd op de genoemde bladzijden.

Ten zevende, u hebt gepoogd te antwoorden op de contradicties tussen de Nederlandse en de Franse tekst van een regeringsamendement op het nieuwe artikel 9. Uw antwoord luidt: « En ce qui concerne la traduction néerlandaise de l'expression française « délibéré » : *beraadslaagd en beslist*, elle est conforme à l'avis du service linguistique du Sénat et a donc été adoptée par la commission. »

Dit antwoord raakt kant noch wal. Uw koppigheid om een tweede lezing te weigeren, een koppigheid die u uiteindelijk niet zult kunnen volhouden vermits er nu vanwege de meerderheidspartijen een fundamenteel amendement werd ingediend door de heer Bascour, heeft u hier lelijke parten gespeeld.

Ik heb drie woordenboeken geconsulteerd. De grote *van Dale* zegt: « Beraadslagen » : met elkander ernstig overwegen en overleggen. Over « beraadslaging » zegt hij: overleg, bespreking, gedachtenwisseling. Over het woord « beslissen » zegt *van Dale*: 1) iets waarover verschil van gevoelen is voorgoed tot een einde brengen, uitmaken; 2) iets dat nog onzeker is een bepaalde uitkomst doen hebben. Over « beslissend » wordt gezegd: een definitieve uitkomst veroorzakend. De autoriteit van de grote *van Dale* is toch moeilijk te contesteren.

Ik heb ook een modern woordenboek geconsulteerd: *Standaard nieuw Nederlands-Frans/Frans-Nederlands woordenboek* door doctor Boerebach en Cauberghe. Zij zeggen over « Délibérer » : beraadslagen, overleggen; over « Beslissen » : décider; « Beraadslagen » : délibérer.

Le *Larousse de poche* donne de « délibérer » la définition suivante: Examiner, consulter ensemble, peser. Selon le *Grand Larousse illustré*, « délibération » se définit ainsi: « Discussion orale entre plusieurs personnes sur une résolution à prendre, sur une question à résoudre. »

Het verschil is dus duidelijk.

Het aanvankelijk tweede amendement, op bladzijde 61 van het verslag opgenomen, luidt: « Elke statutenwijziging die voor de gemeenten bijkomende verplichtingen of vermindering van hun rechten meebrengt moet door de gemeenteraden aanvaard worden. In de Franse tekst staat: *doit être acceptée par les conseils communaux*. »

De minister stelde toen in een improvisatie — dat vindt u op bladzijde 62 van het verslag — dat dit een blokkeringsrecht gaf aan de gemeenten. Derhalve stelde de minister een « minder strenge formulering voor ». Zo noemde hij zijn amendement! Maar het toppunt van de zaak is dat die minder strenge formulering alleen in het Frans minder streng is geformuleerd. Want in het Frans luidt de tekst « délibérer ». In het Nederlands komt er na « beraadslagen », nog « beslist » bij. Het is dus onomstootbaar bewezen dat de Franse en de Nederlandse tekst totaal, wat dit artikel betreft, het tegengestelde zeggen. Daarop hebt u geen enkele repliek gegeven. Tenzij u zich verschuilt achter een vertaaldienst of achter uw bewering dat de commissie de tekst zo heeft aangenomen om aan een tweede lezing te ontsnappen.

Ten achtste, de betwisting rond de commissaris — de heer Wyninckx heeft er ook over gesproken —, die volgens artikel 14 lid moet zijn van het Instituut der bedrijfsrevisoren, terwijl de minister in de commissie een tegengestelde verklaring ter zake aflegde, zullen we bij dat artikel zelf uitvechten.

Tot zover, naar aanleiding van de bespreking van artikel 1, een rechtzetting en de herhaling van acht door de minister onbeantwoorde vragen bij een uiterst slecht ontwerp geïnspireerd door partisaan belangen.

De SP zal dit ontwerp dan ook niet goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken*.)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, j'ai suivi attentivement les exposés et j'ai pris bonne note des huit questions de M. Geldolf et des trois points soulevés par M. Wyninckx.

Pour le bon déroulement de nos travaux, il me paraît préférable de donner une réponse lors de la discussion des articles se rapportant à ces questions ce qui me permettra par ailleurs de mieux la préparer.

Je tiens, en effet, à répondre aussi complètement que possible aux honorables sénateurs.

De Voorzitter. — De heer Wyninckx stelt het volgend amendement voor:

« In dit artikel, na de woorden « Verscheidene gemeenten » in te voegen de woorden « alsook intercommunales. »

« A cet article, insérer après les mots « Plusieurs communes », les mots « et intercommunales. »

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, het gebeurt nogal eens dat men wetsvoorstellen of wetsontwerpen moet bespreken waarin men zich niet zo thuis voelt. Men probeert dit dan natuurlijk te doen met veel overtuiging en met de nodige dossierkennis. Vandaag voel ik mij echter zeer gemakkelijk, want ik spreek uit jarenlange ervaring.

De huidige tekst van artikel 1 verdient mijns inziens een verduidelijking. Dat is niet alleen mijn oordeel, maar ook het oordeel van de Vereniging van Belgische steden en gemeenten, waaraan u niet bent tegemoetgekomen. In de nota van die Vereniging over dit ontwerp, die u indertijd ook wel heeft gekregen, vormde artikel 1 één van de hoofdelementen van kritiek. De Vereniging was van oordeel dat dit artikel beter anders zou worden geformuleerd en dat men beter niet de twee formuleringen samen had behouden, vermits zij immers lichtjes van elkaar verschillen. Bovendien vond de Vereniging dat de oorsprong van de term « welbepaalde » beter zou moeten worden omschreven en eigenlijk moet worden gezocht in het wantrouwen van bepaalde administraties tegenover intercommunales. De Vereniging heeft klaarblijkelijk weinig gehoor gevonden bij u. Daarom wenste ik haar argumenten nog eens te herhalen.

Een punt uit het amendement van mevrouw Remy krijgt ook onze goedkeuring, namelijk daar waar zij het heeft over een welbepaald gemeentelijk belang. Men kan immers geen intercommunales oprichten met een algemene opdracht.

Belangrijker vinden wij echter dat u in dit artikel aan intercommunales geen rechtsgrond verschaft om tot een andere intercommunale toe te treden. U zult dat niet kunnen oplossen door een verklaring in openbare vergadering, hoewel u zult beweren dat dit als een jurisprudentie kan worden beschouwd. Het zou echter beter zijn in artikel 1 na de woorden « Verscheidene gemeenten » toe te voegen de woorden « alsook intercommunales ». Ik zal hiervoor verschillende redenen opgeven.

Ten eerste, bestaan er heel wat intercommunales van intercommunales. Moet ik ze opnoemen? Gemeentedienst van België, Interregies, Intermixt, Intercommunale voor streekontwikkeling, waar steden, gemeenten, provincies, zelfs gewesten, maar ook intercommunales sinds lange jaren bij aangesloten zijn zonder dat het ooit aanleiding heeft gegeven tot grote moeilijkheden. Het heeft integendeel de goede werking van die intercommunales bevorderd.

Ten tweede, gebeurt het frequent dat intercommunales samenwerken bij het uitoefenen van een bepaald gedeelte van hun taken. Wij komen hier later bij de bespreking van een volgend artikel op terug. Zo voeren intercommunales soms samen bepaalde werken uit of lenen zij aan elkaar personeel uit. Er zijn nog andere voorbeelden. Bovendien werken intercommunales zeer vaak samen met derden, maar ook op dit punt komen wij bij de bespreking van een ander amendement terug. Mijn opmerking is zeer concreet. Volgens de huidige formulering van artikel 1 is de samenwerking tussen de intercommunales of tussen gemeenten en verschillende intercommunales, die nochtans doorheen de jaren vruchten heeft afgeworpen, juridisch niet langer mogelijk.

Bovendien rijst bij mij een andere vraag. Wanneer u dat krachtens deze wet juridisch onmogelijk maakt of wanneer u zich op deze tribune zou beperken tot de verklaring « dat het mag », zonder duidelijke juridische basis, dan vraag ik mij af wat er gaat gebeuren met de personeelsleden van die intercommunales van intercommunales, met hun bezittingen, met hun lopende contracten, met hun overeenkomsten en verbintenissen

ten aanzien van derden en die soms gaan over werken op langere termijn. Al die dingen verkeren dan in het ongewisse. Dergelijke toestand doet mij terugdenken aan de wet op de fusies van gemeenten die wij hier in de winter van 1975 hebben behandeld.

De Voorzitter. — Mijnheer Wyninckx, mag ik u doen opmerken dat u reeds 7 minuten aan het woord bent?

De heer Wyninckx. — Ik besluit, mijnheer de Voorzitter.

Bij die gelegenheid hebben wij ook gewezen op de onmogelijke gevolgen op juridisch en contractueel vlak van de fusiewet. Sinds de fusie zijn er voor Groot-Antwerpen nog altijd toestanden die niet werden opgelost doodeenvoudig omdat er geen wettelijke basis is.

Mijnheer de minister, als u dus obstinaat blijft weigeren aan de intercommunales zoals aan de gemeenten, de toelating te verlenen om zich te verenigen of als u er zich van afmaakt met de uitspraak « dat het mag », dan zullen wij voortaan in het meest volkomen vacuüm verkeren. Vandaar ons amendement, dat ertoe strekt naast het woord « gemeenten » ook het woord « intercommunales » in te lassen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, le but du projet de loi est de permettre aux communes, via l'association intercommunale, de garder, grâce à la majorité qu'elles y détiennent, le contrôle des matières d'intérêt communal.

Ce projet de loi ne règle pas la manière dont les intercommunales peuvent opérer conjointement, à l'exception du cas où plusieurs d'entre elles s'associent avec un ensemble de communes, avec obligation pour ces dernières d'y détenir la majorité.

Cela empêche-t-il les intercommunales de s'associer et de coopérer? Non, mais cette situation n'est pas réglée par le présent projet de loi qui garantit que les intercommunales sont au premier degré des organismes où s'associent soit exclusivement des communes, soit des communes avec d'autres intercommunales, avec toujours, je le répète, obligation pour les communes d'y détenir la majorité.

Si donc, plusieurs intercommunales souhaitent collaborer — mais cela ne fait pas l'objet du présent projet —, elles le peuvent suivant les règles du droit commun, comme peuvent le faire le secteur privé et d'autres pouvoirs publics. Elles peuvent conclure un contrat entre elles, mais le mode de décision à l'intérieur de cette association ne sera pas défini par la loi sur les intercommunales.

Vous connaissez sans doute des cas où une ou plusieurs intercommunales se sont associées avec deux communes pour donner le caractère intercommunal à cette nouvelle association. Cela est théoriquement possible pour autant que les communes associées disposent de la majorité des voix.

La législation sur les intercommunales vise à préserver l'autonomie communale et le droit de contrôle des communes sur les associations auxquelles elles délèguent certaines de leurs compétences.

Autoriser l'emploi de combinaisons au deuxième ou au troisième degré priverait les communes de leur contrôle majoritaire.

M. Wyninckx. — Vous sous-estimez le rôle économique et social joué par les intercommunales. Vous ne vous rendez pas compte de la façon dont elles travaillent. Vous devriez visiter des intercommunales qui fonctionnent bien.

M. le Président. — Nous voterons ultérieurement sur l'amendement de M. Wyninckx.

De heren Vandezande en Luyten stellen volgende amendement voor:

« Dit artikel aan te vullen met een § 2 en een § 3, luidende:

« § 2. De in § 1 bedoelde gemeenten die de grenzen van een of meer gewesten overschrijden worden binnen de twee maanden na de inwerkingtreding van deze wet onderverdeeld in zoveel gewestelijke diensten als er gewesten zijn.

Voor de toepassing van deze paragraaf worden de 19 gemeenten van Brussel-Hoofdstad beschouwd als behorende tot het gewest Brussel.

§ 3. De grensoverschrijdende intercommunales worden slechts bij uitzondering toegelaten na een in Ministerraad overlegd en uitvoerig gemotiveerd koninklijk besluit en met instemming van de betrokken executieven.»

« Compléter cet article par un § 2 et un § 3, rédigés comme suit :

« § 2. Les communes visées au § 1er qui dépassent les limites d'une ou de plusieurs régions, sont réparties, dans les deux mois de l'entrée en vigueur de la présente loi, entre autant de services régionaux qu'il y a de régions.

Pour l'application de ce paragraphe, les 19 communes de Bruxelles-Capitale sont considérées comme appartenant à la région de Bruxelles.

§ 3. Les intercommunales dépassant les limites d'une ou de plusieurs régions ne sont autorisées qu'après un arrêté royal motivé et délibéré en Conseil des ministres et moyennant l'accord des exécutifs concernés.»

Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, het was onze bedoeling van het huidige artikel 1 een paragraaf 1 te maken en er nog twee paragrafen aan toe te voegen.

Het is best mogelijk dat de gemeenten die bedoeld zijn in paragraaf 1 grensoverschrijdend zijn. In dat geval moet binnen de twee maanden na de inwerkingtreding van deze wet een keuze worden gedaan en moet de gewestelijke dienst, want dat is een intercommunale, binnen de grenzen van de gewesten treden.

Wat betreft de toepassing van dit artikel, beschouwen wij het gewest Brussel als de negentien gemeenten.

Dan is er nog een ander probleem, namelijk dat van de grensoverschrijdende intercommunales.

Wij zijn redelijk en wij aanvaarden dat men in bepaalde gevallen niet anders kan dan grensoverschrijdende intercommunales in het leven te roepen of in leven te houden. In dat geval wensen wij een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit na instemming van de betrokken executieven.

Dat is alles, mijnheer de minister, en het is heel eenvoudig.

Ik verwijs alleen nog naar een belofte die in 1963 is gedaan door één van uw voorgangers, de heer Gilson. Hij heeft destijds beloofd dat hij alle gewestelijke diensten, en dat zijn intercommunales, binnen de grenzen van de taalgebieden, en dus a fortiori binnen de grenzen van de gewesten, zou brengen.

Dit amendement wil het mogelijk maken die belofte te houden. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, l'adoption de l'amendement de M. Vandezande aboutirait à limiter l'autonomie des communes.

Les communes qui connaissent certains problèmes — même celles qui sont situées aux limites d'une région — doivent pouvoir les résoudre. Je reprends mon exemple classique: Lorsque la nécessité existe d'intercommunaliser des travaux pour le « démergement » d'une rivière ou le curage d'un ruisseau, deux communes sises au bord de ce cours d'eau doivent pouvoir s'associer pour régler ce problème d'intérêt commun, en toute autonomie. Elles peuvent aussi le régler chacune pour elle-même, si elles le désirent.

Comme ces communes, si elles se trouvent dans deux régions différentes, sont soumises, en ce qui concerne leur demande d'affiliation, à la tutelle de leurs exécutifs respectifs, on n'imagine pas que puisse être réalisée une chose qui léserait les intérêts de la région en cause. Le bon sens veut que ces communes puissent s'associer comme toutes les autres pour régler un problème qui, géographiquement, dépasse les limites d'une région.

M. Vandezande va plus loin. A mon sens, il se substitue à l'autonomie communale pour des sujets d'intérêt communal et va à l'encontre de la Constitution lorsqu'il propose que le Parlement lui-même décide ce qu'il doit en advenir, en l'occurrence qu'il existe autant de services régionaux qu'il y a de régions.

Nous ne nous trouvons plus ici dans le domaine communal, où seules peuvent constituer des intercommunales les communes, librement et de manière autonome.

De la même façon que nous nous sommes opposés, au Conseil régional wallon, à un projet de décret qui visait à prendre position à la place des communes, je m'oppose ici à ce que le Parlement se substitue aux communes.

Ce sont les communes qui, librement et de façon autonome, doivent décider quelle intercommunale est de leur intérêt. Elles sont soumises au droit commun des communes et à la tutelle des régions. Je suis certain que s'il existe un intérêt commun à deux communes voisines appartenant à deux régions voisines, les régions, avec le bon sens qui les caractérise, donneront leur accord sur ce qui constituera la meilleure manière de rencontrer les intérêts communaux.

M. le Président. — L'amendement est réservé.

Mme Remy propose l'insertion de l'article 1er bis nouveau que voici :

« Plusieurs intercommunales peuvent, dans les mêmes conditions que celles prévues à l'article 1er, former des associations chargées de la gestion d'un intérêt communal bien déterminé.

Dans l'hypothèse de la participation dans une intercommunale d'une ou plusieurs intercommunales, chacune de celles-ci est assimilée aux communes pour l'application de la présente loi.

Dans cette éventualité, le conseil d'administration de l'intercommunale participante est assimilé mutatis mutandis au conseil communal.»

« Verscheidene intercommunales kunnen, onder dezelfde voorwaarden als die bepaald in artikel 1, verenigingen oprichten belast met het beheer van een welbepaald gemeentelijk belang.

Indien een of meer intercommunales bij een intercommunale aansluiten, wordt ieder van hen gelijkgesteld met de gemeenten, wat de toepassing van deze wet betreft.

In dat geval wordt de raad van beheer van de deelnemende intercommunale mutatis mutandis gelijkgesteld met de gemeenteraad.»

La portée de cet amendement rejoint quelque peu celle de l'amendement de M. Wyninckx.

M. Wyninckx. — Je soutiens cet amendement qui est différent.

M. le Président. — La parole est à Mme Remy.

Mme Remy-Oger. — En effet, monsieur le Président, nos amendements émanent vraisemblablement d'une réflexion similaire, puisque notre philosophie, en ce domaine, se rejoint. Mais mon amendement procède du souhait de voir une participation accrue des pouvoirs publics dans les intercommunales, avec, parfois, un souci de coordination et, surtout, de voir combler la lacune existant dans la loi de 1922, en prévoyant la possibilité de créer une intercommunale entre intercommunales.

M. le ministre a dit que rien n'empêche des intercommunales de se grouper, suivant certains intérêts. Nous souhaiterions que ce soit explicitement prévu dans la loi.

En effet, la constitution d'une intercommunale entre intercommunales n'y est pas prévue. Pourtant, la nécessité s'en fait sentir puisque — faut-il le rappeler? — certaines intercommunales groupant des intercommunales pures travaillent sur le terrain et ne sont certainement pas inutiles. Je pense, en particulier, à Inter-régies, à la SPE et, dans le Nord du pays, à la Vem.

Nous estimons que le texte que nous introduisons va dans le sens de ces deux postulats.

L'insertion de cet article peut s'avérer utile pour étendre aux intercommunales la possibilité de traiter des matières d'intérêt communal.

Au cours des travaux de la commission de l'Intérieur, auxquels je n'ai pas participé mais dont j'ai lu le rapport, M. le ministre a estimé que la création d'une superintercommunale par plusieurs intercommunales sans participation majoritaire des communes porterait fondamentalement atteinte à l'autonomie des communes et a indiqué qu'en tout cas, les communes devaient conserver la majorité dans les intercommunales.

Un membre a ajouté que l'adoption de cet amendement pourrait avoir comme conséquence qu'une commune fasse partie contre son gré d'une

intercommunale, à savoir de la superintercommunale proposée, ce qui mettrait en péril le caractère démocratique de l'intercommunale.

Un autre membre a souligné que ce qu'on appelle une superintercommunale ne pouvait pas être confondu avec les intercommunales créées par les communes en vue d'effectuer certains services pour d'autres intercommunales, ce qui est le cas d'Inter-régies.

Les arguments cités ci-avant n'ont pas de sens, monsieur le ministre — je ne dis pas que votre réponse n'en a pas! —, quand on sait que les intercommunales pures sont composées exclusivement de mandataires publics. La crainte d'une minorisation ou d'une substitution de pouvoir n'existe donc pas.

Nous maintenons dès lors notre démarche et nous nous permettons de proposer un amendement oral, à savoir l'ajout de l'adjectif « pures » aux termes « plusieurs intercommunales », afin d'éviter toute équivoque. Nous atteignons ainsi le but poursuivi et nous dissuons les craintes exprimées au cours des travaux de la commission de l'Intérieur.

M. Wyninckx. — Très bien!

Mme Remy-Oger. — Les deux premiers alinéas de l'article 1^{er}bis nouveau seraient donc libellés comme suit: « Plusieurs intercommunales pures peuvent, dans les mêmes conditions que celles prévues à l'article 1er, former des associations chargées de la gestion d'un intérêt communal bien déterminé. Dans l'hypothèse de la participation dans une intercommunale pure d'une ou de plusieurs intercommunales, chacune de celles-ci est assimilée aux communes pour l'application de la présente loi. » (Applaudissements sur les bancs socialistes.)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, bien que présenté sous une autre forme, l'amendement de Mme Remy poursuit les mêmes objectifs que celui de M. Wyninckx. Je me réfère donc à ce que j'ai dit tout à l'heure. Même en tenant compte du sous-amendement, nous ne pouvons pas accepter sa proposition.

Mme Remy-Oger. — Je le regrette.

M. le Président. — L'amendement est réservé.

L'article 2 est ainsi rédigé:

Art. 2. Toutes les personnes de droit public ou privé peuvent également faire partie des intercommunales, à l'exception des personnes de droit public dont un organe exerce les tutelles d'approbation et d'annulation, telles que prévues à l'article 20.

Art. 2. Alle andere publiek- of privaatrechtelijke personen mogen eveneens deel uitmaken van de intercommunales, uitgezonderd de publiekrechtelijke personen waarvan een orgaan het goedkeurings- en vernietigingstoezicht bepaald bij artikel 20, uitoefent.

M. Van Roye présente les amendements que voici:

« Supprimer cet article. »

Subsidiairement:

« A cet article, supprimer les mots « ou privé. »

« Dit artikel te doen vervallen. »

Subsidiar:

« In hetzelfde artikel, de woorden « publiek- of privaatrechtelijk » te vervangen door het woord « publiekrechtelijk. »

La parole est à M. Van Roye.

M. Van Roye. — Monsieur le Président, cet amendement vise à supprimer l'article 2 dont l'objet est d'étendre, par le biais d'une définition, l'accès des sociétés privées aux intercommunales. Il s'agit là, croyons-nous, d'un détournement de la signification de l'intercommunale.

En effet, l'intercommunale groupe plusieurs communes qui s'associent dans un but d'utilité publique, celui de mieux remplir la fonction commu-

nale. Etendre à d'autres entités la possibilité d'association revient à assimiler des choses inassimilables. Vous voulez compléter un kilo de pommes en ajoutant une pomme de terre. C'est proprement impensable.

Adjoindre des sociétés privées aux intercommunales change à ce point la nature de celles-ci que vous êtes contraint de prévoir, dans une série d'autres articles, toutes sortes de notions telles que la nature commerciale éventuelle, etc., de l'intercommunale. Or celle-ci est de service public, ce qui revêt une importance toute particulière lorsqu'il s'agit d'intercommunales de distribution d'énergie ou d'eau.

De par sa nature, l'intercommunale comporte d'une part, une notion de service, indispensable, et, d'autre part, un monopole.

En admettant l'intercommunale mixte, vous créez un instrument hybride et attribuez à des sociétés privées des privilèges abusifs. Les représentants de sociétés, partie prenante dans les intercommunales, ne s'y trompent d'ailleurs pas.

J'ai sous les yeux un article extraordinaire: la « Carte blanche » publiée récemment dans le journal *Le Soir* sous la plume de M. Van den Damme, directeur à la direction générale de la société anonyme Intercom.

Vous n'avez pas de chance, monsieur le ministre. Nous vous avons averti que les sociétés privées que vous introduisez dans les intercommunales n'auraient qu'un but: utiliser le privilège que vous leur accordez pour réaliser le maximum de profits. Vous contestez cette affirmation, mais le rédacteur de l'article ne vous suit pas. Ce qui compte, c'est de faire de l'argent.

M. Van den Damme a au moins le mérite de la franchise. Il révèle des choses vraiment étonnantes: ainsi, il compare le rôle des intercommunales à celui du boulanger et établit une similitude de fait à propos du paiement du pain et des factures de gaz et d'électricité.

Que le boulanger refuse de fournir à quelqu'un qui ne le paie pas, cela me semble bien légitime, mais il existe de nombreux boulangers. Par contre, lorsqu'il s'agit de la fourniture d'électricité ou de gaz, il n'y a pas d'autre société; il n'y en a qu'une! De plus, elle a le privilège de la notion de service public.

Il est certain — et M. Van den Damme le dit clairement aussi — qu'il revient aux CPAS de régler ce problème, leur rôle étant bien évidemment d'aider les gens qui sont en difficulté. Comment? En payant une société privée, qui fait des bénéfices sur l'opération!

On se rend compte immédiatement qu'on met au rancart la mission que la commune aurait pu assumer via son service social, par l'introduction de la mixité, portant atteinte à l'entente entre citoyens en vue de garantir un plus grand bien-être à tous.

Je comprends les municipalistes — et ils sont nombreux dans cette assemblée — qui sont tentés de dire que les bénéfices sont partagés entre sociétés privées et communes participantes. Je crois que c'est là un faux problème; en réalité, on veut compenser, via les intercommunales, un mal qui est fait ailleurs.

Je crois pouvoir dire que le gouvernement, dont vous êtes Vice-Premier ministre, agit très mal à l'égard des communes en ne leur accordant pas ce qui leur revient, mais vous espérez que les communes se taïront puisqu'on leur donnera une possibilité de compensation par le biais des intercommunales. Ce procédé me gêne très fort. Si un bijoutier est victime d'un hold-up, on ne peut évidemment pas lui accorder réparation en lui permettant d'aller commettre, à son tour, un hold-up dans un bureau de poste, par exemple. Le système de la compensation entre hold-ups me paraît irraisonnable.

Je crois, monsieur le ministre, que vous faites vôtres les paroles de M. Van den Damme dans l'article *Que les riches paient*; je compte, du reste, y revenir plus tard lorsqu'on abordera la partie du projet réservée à l'aspect commercial. Cela me paraît absolument incompatible avec le rôle du législateur qui est d'agir dans l'intérêt public. Nous voyons là un détournement qui n'a que trop duré et auquel il faut absolument mettre fin. C'est pourquoi l'article 2 me paraît inadmissible.

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, l'amendement de M. Van Roye, comme d'autres introduits à l'article 2, vise à réserver la participation aux intercommunales, soit aux communes elles-mêmes, soit aux organismes de droit public.

Tout le problème réside dans la liberté qui, selon nous, doit être laissée aux communes de décider avec qui elles désirent s'associer pour remplir

une fonction d'intérêt communal, tandis que M. Van Roye préfère que ce choix soit limité.

Il s'agit là d'une option fondamentale. Le projet de loi prévoit, en effet, que les communes peuvent s'associer à des sociétés privées pour remplir leur mission dans l'intérêt des citoyens. La nouveauté est que ce projet vise à garantir la maîtrise du contrôle des communes sur l'association intercommunale.

Ceux qui désirent un meilleur contrôle du public sur les intercommunales mixtes devraient, me semble-t-il, voter ce projet qui constitue un pas en avant par rapport à la situation antérieure et qui maintient la liberté, l'autonomie des communes de choisir les partenaires qui leur paraissent les meilleurs pour remplir la fonction communale qu'elles délèguent.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Op 't Eynde in verband met artikel 2.

De heer Op 't Eynde. — Mijnheer de Voorzitter, in zijn inleiding bij het ontwerp van wet betreffende de intercommunales heeft de minister van Binnenlandse Zaken ons uitermate verbaasd omwille van de tegenstrijdigheden in zijn betoog. De minister stelt in zijn diagnose: dat de wet van 1 maart 1922 ernstig ziek is; dat de 63 jaar lange toepassing van die wet allerlei zwakheden en onvolkomenheden heeft aangetoond; dat de oorspronkelijke bedoeling van die wet bestendig wordt ondermijnd door een te belangrijke deelneming en inbreng van niet-gemeentelijke vennoten, door een gemeentelijke onderbezetting in de beheers- en controleorganen van de intercommunale verenigingen en door het vrijwel ontbreken van een democratische controle op de werking van die verenigingen.

Na de opsomming van al deze bezwarende vaststellingen had iedereen van de minister concrete voorschriften verwacht om die ziekteverschijnselen te verhelpen. Helaas, niets is minder waar.

De bepalingen in artikel 2 van het nieuwe wetsontwerp waarbij privaatrechtelijke personen toegelaten worden tot de intercommunales is ongetwijfeld een stap terug. Waar in de wet van 1 maart 1922 de toetreding van privaatrechtelijke personen als een uitzondering werd beschouwd waarvoor een gemotiveerde toestemming van de minister vereist was, wordt de vermenging van privaatrechtelijke en publiekrechtelijke lichamen nu zonder enige bijkomende voorwaarde in de wet ingebouwd. Dit zal als logisch gevolg hebben dat wij in de toekomst, wegens de totaal verschillende toetredingsmotieven van openbaar nut enerzijds, en winstbejag anderzijds, de democratische besluitvorming verder zullen ontwrichten en allerhande misbruiken zullen bestendigen.

In een periode waar de centrale Staat de gemeenten onafgebroken onder financiële druk zet en de gemeentelijke autoriteiten voortdurend tot het nemen van onpopulaire inleveringsmaatregelen dwingt, had men deze gelegenheid dankbaar moeten aangrijpen om niet alleen uit louter financiële overwegingen maar ook uit solidariteitsoverwegingen, bijkomende waarborgen in de wet in te bouwen ten voordele van de zuivere intercommunales. Alleen in het belang van de openbare financiën en van het openbaar nut zou men de naam van de privé-sector misschien kunnen overwegen. Bijzondere maatregelen in de energiesector alleen reeds zouden, zoals collega Geldolf terecht heeft gezegd, ongetwijfeld hebben geleid tot een meer rechtvaardige winstverdeling en tot een vermindering van de gemeentelijke belastingdruk.

Een zelfde toegelijke houding als deze ten opzichte van de privé-sector valt de gewesten niet te beurt. De bepalingen van artikel 2, gecombineerd met deze van artikel 20, verbieden de gewesten immers deel te nemen in een intercommunale. Deze houding betekent, volgens de verklaringen van de minister, geen negatie van de regionalisering maar wordt enkel ingegeven door het feit dat het onverenigbaar is in dezelfde instelling zowel controlerend als gecontroleerd orgaan te zijn.

Tot op heden werd er aan dit beginsel niet zoveel belang gehecht vermits zowel de Staat als de provincies, en dit reeds sedert 1923, zonder enig ernstig bezwaar deel konden uitmaken van een intercommunale en

er terzelfder tijd toezicht over uitoefenen. Wij vrezen dat deze nieuwe stelling een zeer nefaste invloed zal hebben op het welslagen van sommige typisch gewestelijke beleidsopties.

De minister beweert dat de executieven van de gewesten enkel kunnen instaan voor de uitoefening van de organieke wetgeving op de intercommunales zonder dat ze initiatiefrecht hebben voor de normerende bevoegdheid die expliciet tot de nationale uitvoerende macht blijft behoren. Zulks kan natuurlijk aanleiding geven tot zeer eigenaardige toestanden.

Zo zou, zoals in het amendement van de collega's Wyninckx en Geldolf wordt verwoord en zoals aangetoond werd door de collega's Vandezande en Goossens, de Staat deel kunnen uitmaken bijvoorbeeld, van een Limburgse intercommunale voor streekontwikkeling maar het Vlaams Gewest niet, hoewel de gewestelijke economische expansie een bevoegdheid van de gewesten is. De Staat zou zich in dit geval kunnen mengen in een intercommunale, die niet onder zijn bevoegdheid valt. De Staat zou daarin gecontroleerd worden door het gewest maar dit zal zich moeten schikken naar de controle-normen die door de Staat werden bepaald. Dit lijkt ons een zeer eigenaardige logica toe.

Tenslotte heeft de minister tijdens een commissiezitting uitdrukkelijk verklaard dat voor de provincies, die toch zeer vaak een stimulerende rol hebben vervuld bij het nemen van intercommunale initiatieven, de mogelijkheid gevrijwaard wordt om verder actief deel te nemen aan de werking van de intercommunales.

Voorts heeft de minister verklaard dat de bepalingen van artikel 2 geen enkele beperking inhouden voor het gewest om zijn goedkeurings- en vernietigingstoezicht over te dragen aan de provincies.

Wij kunnen niet anders dan hieruit besluiten dat de gewesten, als ze over dergelijke onbeperkte bevoegdheid beschikken, er kunnen voor zorgen dat in hoofde van de provincie de hoedanigheid van gecontroleerde en controleur in één persoon wordt verenigd en dat de provincies derhalve ertoe gedwongen kunnen worden de intercommunales te verlaten.

Indien de minister in zijn antwoord geen uitsluitel of geen verhelderende uitleg over deze dubbelzinnigheden kan verstrekken, zal hij allicht begrijpen dat de SP dit wetsontwerp niet kan goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Nothomb.

De heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Mijnheer de Voorzitter, ik moet zo dadelijk mijn collega van Binnenlandse Zaken van Italië verwelkomen.

De heer Wyninckx. — Tracht hem dan maar deze wet uit te leggen!

De heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Ik geef er de voorkeur aan wegens andere verplichtingen, niet onmiddellijk te antwoorden op wat de heer Op 't Eynde heeft gezegd.

M. le Président. — Nous poursuivons cette discussion cet après-midi à 14 heures.

Wij zetten deze bespreking vanmiddag te 14 uur voort.

Bij artikel 2 zijn er nog zes amendementen die moeten worden behandeld.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 12 h 10 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 12 u. 10 m.)